

*REGESTEN VAN DE AANWINSTEN VAN HET INSTITUUT VOOR VEGRELIJKEND
LITERATUURONDERZOEK AAN DE RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT. Jaargang 4.
Nummer 3 vor Juli - September 1959. Utrecht. p. 59 f.:*

De twee imposante eerste delen van Mommsen's handboek dwingen groot respect af en vervullen elke literair-historicus met bewondering en dankbaarheid. Hier werd niet minder ondernomen dan een volledige documentatie over het ontstaan van Goethe's oeuvre, met gebruikmaking van al het bijna ontstellend rijke materiaal aan directe en indirecte getuigenissen van Goethe zelf en van anderen! Elk afzonderlijk deel maakt al de indruk van een levenswerk - en daarbij brengen de ruim duizend bladzijden van de eerste twee banden ons not maar tot in de D (*Dichtung und Wahrheit*).

De alfabetische volgorde is o.i. slechts een voordeel voor het zakelijk gebruik van het werk. Een organische rangschikking kan de gebruiker zelf bewerkstelligen, juist de nuchtere alfabetische methode biedt elke Goethe-kenner de mogelijkheid van eigen vrije beschikking over de stof en onbeïnvloed initiatief.

In de inleiding zet Mommsen de opzet en de methode van het werk uiteen. De bedoeling was ort te bouwen op het voortreffelijke werk van Gräf (*Goethe über seine Dichtungen ...*), dat zich Goethe's lyriek en zijn overige werken in versvorm beperkte.

Mommsen laat de eigenlijke lyriek weg, daar Gräf hierin voldoende voorziet. De vraag wordt opgeworpen, waarom Gräf zich tot het geversificeerde beperkte. Gewezen wordt op de wisselende waardering en beschouwing van Goethes werken. De vorige eeuw zag in de grootste Duitse schrijver in de eerste plaats de dichter. Nog Gundolf en Dilthey legden dáár het accent. Onze tijd is gekomen tot een totale beschouwing, waarbij ook de wetenschappelijke werken veel aandacht krijgen. De motivering van de samensteller, dat men aan de ene kat een werk als *Faust* zonder kennis van Goethe's natuurwetenschappelijke geschriften niet begrijpt, terwijl aan de andere kant elk wetenschappelijk werk van de dichter literatuur is in de volle zin van een woordkunstwerk, is plausibel.

Niet opgenomen werden, behalve de lyriek in strikte zin: de ambtelijke geschriften (deze worden door Willy Flach bibliografisch bewerkt) en de prozaspreuken (hiervoor wordt verwezen naar Max Hecker's uitgave der *Maximen und Reflexionen*), voorts de "unbestimmbare Paralipomena".

De documentatie van elk afzonderlijk werk is ingedeeld volgens drie materiaal-groepen: korte gegevens en notities over de ontstaansperiode - gegevens over de druck(ken) en getuigenissen, alles chronologisch geordend en weer onderverdeeld in directe en indirecte gegevens. Bij grotere werken worden zelfs de afzonderlijke delen in hun ontstaan op dezelfde wijze behandeld. Tabellen vergemakkelijken de overzichtelijkheid. Het bij een werk als dit essentiële "Abkürzungs- und Siglenverzeichnis" is bijzonder duidelijk. Het eerste deel bevat enige fraaie afbeeldingen.

Dit aan een grootmeester der germanistiek, Theodor Frings, opgedragen standaardwerk zal voor elk literair onderzoek van Goethe en zijn tijd onmisbaar blijken te zijn. Men mag slechts hopen dat het de samensteller gegeven wordt, een enorme onderneming als deze binnen enigszins afzienbare tijd tot een goed einde te brengen.